

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

СЪВЕТ

Брюксел, 3 април 2013 г.
(OR. en)

2010/0374 (COD)

PE-CONS 77/12
ADD 7

STATIS 106
ECOFIN 1090
UEM 345
CODEC 3081
OC 768

ЗАКОНОДАТЕЛНИ АКТОВЕ И ДРУГИ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ

Относно: РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА
относно Европейската система от национални и регионални сметки
в Европейския съюз
(ЕСС 2010) - (Приложение А - Глава 7)
ОБЩИ НАСОКИ
Краен срок за консултации за Хърватия: 17.4.2013 г.

ГЛАВА 7

БАЛАНСИ

- 7.01 *Определение:* балансът представлява отчет за стойностите на притежавани активи в икономически смисъл и на притежавани пасиви на институционална единица или група от единици, който се съставя към определен момент.
- 7.02 Балансиращата позиция на баланса се нарича нетна стойност (B.90). Наличностите от активи и пасиви, записани в баланса, се оценяват по подходящите цени, които обикновено са преобладаващите пазарни цени на датата, за която се отнася балансът, но за някои категории — по техните номинални стойности. Баланс се съставя за резидентните институционални сектори и подсектори, общо за националната икономика и за сектор „Останал свят“.
- 7.03 Балансът допълва последователността от сметки, като показва крайния ефект от записите в сметки „Производство“, „Разпределение и използване на дохода“ и сметките с натрупване върху благосъстоянието на една икономика.
- 7.04 За институционалните сектори балансиращата позиция на баланса е нетна стойност.
- 7.05 Общо за националната икономика балансиращата позиция често се нарича национално богатство — общата стойност на нефинансовите активи и нетните финансови активи по отношение на сектор „Останал свят“.

- 7.06 Балансът на сектор „Останал свят“ се съставя по същия начин, както и балансите на резидентните институционални сектори и подсектори. Той се състои изцяло от позиции във финансови активи и пасиви на нерезиденти по отношение на резиденти. В шестото издание на „Ръководство по платежен баланс“ (BPM6) съответният баланс, съставен от гледна точка на резидентите по отношение на нерезидентите, се нарича международна инвестиционна позиция (МИП).
- 7.07 Собствените средства се определят като сумата на нетната стойност (B.90) плюс стойността на собствения капитал и акции в инвестиционни фондове (AF.5) като пасиви в баланса.
- 7.08 За сектор „Нефинансови предприятия“ и сектор „Финансови предприятия“ и техните подсектори собствени средства представлява аналитично значим показател, който е аналогичен на нетна стойност.
- 7.09 Нетната стойност на корпоративните предприятия обикновено е различна от стойността на техните акции и друг емитиран собствен капитал. Нетната стойност на квазикорпорациите е нула, тъй като се приема, че стойността на собствения капитал на техния собственик е равна на неговите активи минус неговите пасиви, различни от собствен капитал. Следователно нетната стойност на резидентните корпоративни предприятия за преки инвестиции, които са клонове на нерезидентни корпоративни предприятия и се третират като квазикорпорации, също е нула.
- 7.10 Балансиращата позиция на финансовите активи и пасиви се нарича финансова нетна стойност (BF.90).
- 7.11 Балансът се отнася до стойността на активите и пасивите към определен момент. Баланси се съставят в началото и в края на отчетния период; началният баланс в началото на периода е същият като крайния баланс, записан в края на предходния период.

7.12 Основно счетоводно равенство свързва стойността на наличностите от определен тип актив, представени в началния баланс и крайния баланс, както следва:

Стойността на наличностите от определен тип актив в началния баланс		
<i>плюс</i>	операции	общата стойност на този актив, придобит посредством операции, които са реализирани по време на отчетния период
<i>минус</i>		общата стойност на този актив, отписан посредством операции, които са реализирани по време на отчетния период
<i>минус</i>		потребление на основен капитал (ако е приложимо)
<i>плюс</i>	други изменения в обема на активите	други положителни изменения в обема, които засягат този актив
<i>минус</i>		други отрицателни изменения в обема, които засягат този актив
<i>плюс</i>	преоценки	стойността на номиналната холдингова печалба, натрупана през периода в резултат на изменения в цената на този актив
<i>минус</i>		стойността на номиналната холдингова загуба, натрупана през периода в резултат на изменения в цената на този актив
е равна на стойността на наличността от този актив в крайния баланс.		

Може да бъде съставена и таблица, която свързва стойността на наличността от определен тип пасив в началния баланс и в крайния баланс.

- 7.13 Счетоводните връзки между началния баланс и крайния баланс чрез операции, други изменения в обема на активите и пасивите и холдингова печалба и загуба са представени схематично в приложение 7.2.

ВИДОВЕ АКТИВИ И ПАСИВИ

Определение на актив

- 7.14 Активите, които се записват в балансите, са активи в икономически смисъл.
- 7.15 *Определение:* активът в икономически смисъл е средство за съхраняване на стойност, представляваща ползите за икономическия собственик, които се натрупват вследствие на държането или използването на единицата за определен период от време. Той е средство за пренасяне на стойността от един отчетен период към друг.
- 7.16 Ползите в икономически смисъл се състоят от първични доходи като опериращ излишък — когато икономическият собственик използва актива — или доход от собственост — когато икономическият собственик го отдава за ползване от други. Ползите се извличат от използването на актива и стойността, в това число холдингова печалба и загуба, която се реализира при отписването на актива или неговото прекратяване.

7.17 Икономическият собственик на един актив не е непременно юридическият собственик. Икономическият собственик е институционалната единица, която има право на ползите, свързани с използването на актива поради поемане на свързаните рискове.

7.18 В таблица 7.1 е представен обзор на класификацията и покритието на активите в икономически смисъл. Подробното определение на всяка категория активи е изложено в приложение 7.1.

ИЗКЛЮЧЕНИЯ ОТ ОБХВАТА НА АКТИВИТЕ И ПАСИВИТЕ

7.19 От обхвата на активите и пасивите са изключени:

- а) човешкият капитал;
- б) природните активи, които не се считат за активи в икономически смисъл (напр. въздух, речна вода);
- в) дълготрайни потребителски стоки; и
- г) условни активи и пасиви, които не са финансови активи и пасиви (вж. точка 7.31).

КАТЕГОРИИ АКТИВИ И ПАСИВИ

- 7.20 В баланса се разграничават две основни категории записи: нефинансови активи (обозначени като „AN“) и финансови активи и пасиви (обозначени като „AF“).
- 7.21 Нефинансовите активи се разделят на произведени нефинансови активи (обозначени като „AN.1“) и непроизведени нефинансови активи (обозначени като „AN.2“).

Произведени нефинансови активи (AN.1)

- 7.22 *Определение:* произведените нефинансови активи (AN.1) представляват резултатите от производствените процеси.
- 7.23 Целта на класификацията на произведените нефинансови активи (AN.1) е те да бъдат разграничавани въз основа на ролята им в производството. Тя се състои от: дълготрайни активи, които се използват многократно или продължително в производството в продължение на повече от една година; запаси, които се използват в производството за междинно потребление, продават се или се отписват по друг начин; както и ценности. Ценностите не се използват основно за производство или потребление, а вместо това се придобиват и държат основно като средства за съхраняване на стойност.

Непроизведени нефинансови активи (AN.2)

- 7.24 *Определение:* непроизведените нефинансови активи (AN.2) са активи в икономически смисъл, които възникват по начин, различен от процес на производство. Те се състоят от природни активи, договори, лизинги, лицензи, разрешителни и търговска репутация и маркетингови активи.
- 7.25 Целта на класификацията на непроизведените активи е те да бъдат разграничавани въз основа на начина, по който са възникнали. Някои от тези активи съществуват по естествен начин, докато други, известни като творения на обществото, възникват чрез правни или счетоводни действия.
- 7.26 Изборът на природните активи, които да бъдат включени в баланса, в съответствие с общото определение на актив в икономически смисъл, се определя от това дали активите са предмет на действителна собственост в икономически смисъл и дали могат да осигурят ползи в икономически смисъл за своите собственици, като се имат предвид съществуващите технологии, знания, икономически възможности, налични ресурси и набор от относителни цени. Изключват се природните активи, върху които не са учредени права на собственост, като открито море или въздух.
- 7.27 Договорите, лизингите, лицензите и разрешителните се считат за нефинансови активи само ако правно споразумение осигурява на притежателя ползи в икономически смисъл, които надвишават платимите суми по споразумението, и притежателят може законно и на практика да реализира тези ползи, като ги прехвърли на други.

Финансови активи и пасиви (AF)

- 7.28 *Определение:* финансовите активи (AF) са активи в икономически смисъл, които се състоят от всички финансови претенции, собствен капитал и компонента от монетарното злато в златни кюлчета (точка 5.03). Пасиви се образуват, когато длъжниците са задължени да направят плащане или поредица от плащания към кредитори (точка 5.06).
- 7.29 Финансовите активи служат за съхраняване на стойност, представляваща ползи или поредица от ползи за икономическия собственик от притежаването или използването на активите през определен период от време. Те са начин за пренос на стойност от един отчетен период към друг. Ползите се обменят посредством плащания (точка 5.04).
- 7.30 Всеки финансов актив има насрещен пасив, с изключение на компонента от монетарното злато в златни кюлчета, класифициран в категорията монетарно злато и специални права на тираж (AF.1).
- 7.31 Условните активи и условните пасиви са договорености, чрез които едната страна е задължена да извърши плащане или поредица от плащания към друга единица единствено при настъпването на определени специфични условия (точка 5.08). Те не са финансови активи и пасиви.

7.32 Класификацията на финансовите активи и пасиви съответства на класификацията на финансовите операции (точка 5.14). Определенията на категориите и подкатегиите на финансовите активи и пасиви и допълнителни обяснения са представени в глава 5 и не се повтарят в настоящата глава, но приложение 7.1 съдържа обобщение на всички активи и пасиви, определени в системата.

Таблица 7.1 — Класификация на активите

AN.	НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ (AN.1 + AN.2)
AN.1	<i>Произведени нефинансови активи</i>
AN.11	Дълготрайни активи (¹)
AN.111	Жилищни сгради
AN.112	Други сгради и постройки
AN.1121	Нежилищни сгради
AN.1122	Други постройки
AN.1123	Подобрения върху земите
AN.113	Машини и оборудване
AN.1131	Транспортни средства
AN.1132	Информационно и комуникационно оборудване
AN.1139	Други машини и оборудване
AN.114	Оръжейни системи
AN.115	Отглеждани животни и растения
AN.1151	Животни, отглеждани за многократно получаване на продукти от тях

¹ Поясняваща позиция „AN.m“: дълготрайни потребителски стоки.

AN.	НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ (AN.1 + AN.2)
AN.1152	Дървета, насаждения и растения, отглеждани за многократно получаване на продукти от тях
AN.117	Продукти, обект на интелектуална собственост
AN.1171	Научноизследователска и развойна дейност
AN.1172	Проучване и оценка на полезни изкопаеми
AN.1173	Компютърен софтуер и бази данни
AN.11731	Компютърен софтуер
AN.11732	Бази данни
AN.1174	Оригинали на развлекателни, литературни или художествени творби
AN.1179	Други продукти, обект на интелектуална собственост
AN.12	Запаси
AN.121	Материали и консумативи
AN.122	Незавършено производство
AN.1221	Незавършено производство: отглеждани животни и растения
AN.1222	Друго незавършено производство
AN.123	Готова продукция
AN.124	Военни запаси
AN.125	Стоки за препродажба
AN.13	Ценности
AN.131	Благородни метали и скъпоценни камъни
AN.132	Антикварни и други произведения на изкуството
AN.133	Други ценности
AN.2	<i>Непроизведени нефинансови активи</i>
AN.21	Природни ресурси
AN.211	Земи
AN.2111	Земи под сгради и постройки

AN.	НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ (AN.1 + AN.2)
AN.2112	Обработваеми земи
AN.2113	Терени за отдих и развлечения и свързаните с тях повърхностни води
AN.2119	Други земи и свързаните с тях повърхностни води
AN.212	Залежи от полезни изкопаеми и енергийни ресурси
AN.213	Неотглеждани животни и растения
AN.214	Водни ресурси
AN.215	Други природни ресурси
AN.2151	Радиочестотен спектър
AN.2159	Други
AN.22	Договори, лизинги и лицензи
AN.221	Подлежащи на търгуване оперативни лизинги
AN.222	Разрешителни за използване на природни ресурси
AN.223	Разрешителни за предприемане на специфични дейности
AN.224	Исключителни права върху бъдещи стоки и услуги
AN.23	Закупуване минус продажба на търговска репутация и маркетингови активи

AF	ФИНАНСОВИ АКТИВИ ¹ (AF.1 + AF.2 + AF.3 + AF.4 + AF.5 + AF.6 + AF.7 + AF.8)
AF.1	Монетарно злато и специални права на тираж (СПТ)
AF.11	Монетарно злато
AF.12	Специални права на тираж (СПТ)
AF.2	Валута и депозити
AF.21	Валута
AF.22	Прехвърляеми депозити
AF.29	Други депозити
AF.3	Дългови ценни книжа

¹ Поясняващи позиции AF.m1: преки чуждестранни инвестиции; AF.m2: необслужвани заеми.

AF	ФИНАНСОВИ АКТИВИ ¹ (AF.1 + AF.2 + AF.3 + AF.4 + AF.5 + AF.6 + AF.7 + AF.8)
AF.31	Краткосрочни
AF.32	Дългосрочни
AF.4	Заеми
AF.41	Краткосрочни заеми
AF.42	Дългосрочни заеми
AF.5	Собствен капитал и акции/дялови единици в инвестиционни фондове
AF.51	Собствен капитал
AF.511	Котирани акции
AF.512	Некотирани акции
AF.519	Други видове собствен капитал
AF.52	Акции/дялови единици в инвестиционни фондове
AF.521	Акции/дялови единици във ФПП
AF.522	Акции/дялови единици в инвестиционни фондове, различни от ФПП
AF.6	Застрахователни, пенсионни и стандартни гаранционни схеми
AF.61	Технически резерви по общо застраховане
AF.62	Права по животозастрахователни полици и анюитети
AF.63	Пенсионни права
AF.64	Претенции на пенсионни фондове към ръководителите на пенсионните схеми
AF.65	Права, различни от пенсионните права
AF.66	Резерви за претенции по стандартни гаранции
AF.7	Финансови деривати и опции върху акции на наетите лица
AF.71	Финансови деривати
AF.72	Опции върху акции на наетите лица
AF.8	Други сметки за получаване/плащане
AF.81	Търговски кредити и аванси
AF.89	Други сметки за получаване/плащане без търговски кредити и аванси

ОЦЕНКА НА ЕЛЕМЕНТИТЕ НА БАЛАНСИТЕ

Общи принципи на оценка

- 7.33 Всяка позиция в баланса се оценява като придобита на датата, за която се отнася балансът. Активите и пасивите се оценяват по пазарните цени на датата, за която се отнася балансът.
- 7.34 Записаните стойности следва да отразяват цените, наблюдавани на пазара на датата, за която се отнася балансът. Когато не е налице елементът наблюдавани пазарни цени — какъвто може да е случаят, ако има пазар, но на него наскоро не са продавани никакви активи — трябва да се направи оценка какви биха били цените, ако активите са били придобити на пазара на датата, за която се отнася балансът.
- 7.35 Обикновено пазарни цени са налични за много финансови активи и пасиви, за съществуващи недвижими имоти (сгради и други постройки плюс земята под тях), за съществуващи транспортни средства, за реколти и добитък, както и за новопроизведени дълготрайни активи и запаси.
- 7.36 Нефинансовите активи, произведени за собствена сметка, следва да бъдат оценявани по базисни цени или, ако няма на разположение базисни цени — по базисните цени на подобни стоки или, ако това не е възможно — по себестойност.

- 7.37 В допълнение към наблюдаваните пазарни цени, оценките, които са основани на наблюдаваните цени, или направените разходи, стойностите на нефинансовите активи могат да бъдат оценени чрез:
- а) преоценка и натрупване на придобивки минус отписвания през жизнения цикъл на активите; или
 - б) настоящата стойност, т.е. дисконтирана стойност, на бъдещи ползи в икономически смисъл.
- 7.38 Пазарната оценка е основният принцип за оценяване на позиции (и операции) във финансови инструменти. Финансовите инструменти са идентични на финансовите претенции. Те са финансови активи, които имат съответни пасиви. Пазарната стойност е тази, на която финансовите активи биват придобивани или отписвани при операции между желаещи страни само въз основа на търговски съображения, без да се включват комисиони, такси и данъци. При определяне на пазарните стойности търговските партньори вземат предвид също така и начислената лихва.
- 7.39 Номиналната оценка отразява сумата на първоначално отпуснатите средства плюс всички последващи аванси, минус всички погасявания, плюс цялата начислена лихва. Номиналната стойност е различна от лицевата стойност.
- а) номиналната стойност в национална валута на един финансов инструмент, който е деноминиран в чуждестранна валута, включва холдингова печалба или загуба вследствие на промени в обменните курсове.

Стойността на финансовите инструменти, деноминирани в чуждестранна валута, следва да бъде преобразувана в националната валута по пазарния обменен курс, преобладаващ на датата, за която се отнася балансът. Този курс следва да бъде средната стойност между спот курс „купува“ и „продава“ за валутни операции;

- б) за финансовите инструменти като дългови ценни книжа, обвързани с тесен индекс, номиналната стойност може да включва също така холдингова печалба или загуба в резултат на динамиката на индекса;
- в) във всеки определен момент от времето пазарната стойност на даден финансов инструмент може да се отклонява от номиналната му стойност поради преоценки, произтичащи от промени в пазарната цена. Промени в пазарните цени настъпват вследствие на изменения на общите пазарни условия, като промени в пазарните лихвени проценти, специфични обстоятелства, като промени във възприеманата кредитоспособност на емитента на дълговата ценна книга и промените в общата пазарна ликвидност, както и в конкретната пазарна ликвидност на дълговата ценна книга;
- г) следователно за позициите се прилага следното базисно уравнение:

Пазарна стойност = номинална стойност + преоценки, произтичащи от промени в пазарната цена.

7.40 За някои нефинансови активи преоценената начална цена на придобиване намалява до нула през очаквания жизнен цикъл на актива. Във всеки един момент стойността на такъв актив се определя от неговата текуща цена на придобиване минус натрупаната стойност на такива намаления.

7.41 Повечето дълготрайни активи могат да бъдат записани в балансите по текущи цени на купувач, намалени с натрупаното потребление на основен капитал; това е известно като частично отписана възстановителна стойност. Сумата на намалените стойности на всички дълготрайни активи, които все още са в употреба, се описва като нетния акционерен капитал. Брутният акционерен капитал включва стойностите на натрупаното потребление на основен капитал.

НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ (AN)

Произведени нефинансови активи (AN.1)

Дълготрайни активи (AN.11)

7.42 Ако е възможно дълготрайните активи се записват по пазарни цени (или базисни цени — в случай на производство на нови активи за собствена сметка) или, ако това не е възможно, по цени на купувач при придобиване, намалени с натрупаното потребление на основен капитал. В балансовата стойност са включени разходите на купувача за прехвърляне на собствеността върху дълготрайни активи, съответно намалени чрез потребление на основен капитал през периода, през който купувачът очаква да държи актива в икономически смисъл.

Продукти, обект на интелектуална собственост (AN.117)

- 7.43 Проучване и оценка на полезни изкопаеми (категория AN.1172) се оценяват или на базата на натрупаните суми, платени на други институционални единици, които извършват проучването и оценката, или въз основа на направените разходи за извършеното проучване за собствена сметка. Омази част от извършеното в миналото проучване, която не е напълно отписана, следва да бъде преоценена по цени и разходи за текущия период.
- 7.44 Оригиналите на продукти, обект на интелектуална собственост, като компютърен софтуер и оригинали на развлекателни, литературни или художествени творби, следва да бъдат оценявани по цена на придобиване, когато се търгуват на пазари. Първоначалната стойност се оценява чрез сумиране на техните разходи за производство, подходящо преоценени спрямо цените от текущия период. Ако не е възможно стойността да се определи посредством този метод, се прави приблизителна оценка на настоящата стойност на очакваните бъдещи постъпления от използването на актива.

Разходи по прехвърляне на собствеността върху непроизведени активи (AN.116)

- 7.45 Разходите за прехвърляне на собствеността върху непроизведени активи, различни от земи, се представят отделно в капиталовата сметка и се третираат като бруто образуване на основен капитал, но в балансите такива разходи се включват в стойността на актива, за който се отнасят, дори активът да е непроизведен. Следователно в балансите разходите за прехвърляне на собствеността не се представят отделно. Разходите за прехвърляне на собствеността върху финансови активи се третираат като междинно потребление — където активите са придобити от корпоративни предприятия или държавното управление, като крайно потребление — където активите са придобити от домакинства и като износ на услуги — където активите са придобити от нерезиденти.

Запаси (AN.12)

- 7.46 Запасите следва да се оценяват по цени, които преобладават на датата, за която се отнася балансът, а не по цени, по които продуктите са били оценени при включването им в запасите.
- 7.47 Запасите на материали и консумативи се оценяват по цени на купувач, а запасите от готова продукция и незавършено производство се оценяват по базисни цени. Запасите на стоки, предназначени за препродажба без допълнителна преработка от дистрибуторите, се оценяват по цените, които преобладават на датата, за която се отнася балансът, като се изключват всички транспортни разходи, направени от търговците на едро или търговците на дребно. Що се отнася до запасите на незавършено производство, стойността на крайния баланс се изчислява, като се прилага частта от общите производствени разходи, направени до края на периода, към базисната цена на аналогичен готов продукт на датата, за която се отнася балансът. Ако няма на разположение базисна цена на готов продукт, тя се определя на база на стойността на производствените разходи с надбавка за очаквания нетен опериращ излишък или оценен нетен смесен доход.
- 7.48 Отглежданите насаждения за еднократен добив (с изключение на дървета за дървен материал) и отглежданият добитък за клане могат да бъдат оценени по цените на подобни продукти на пазарите. Дърветата, маркирани за сеч, се оценяват чрез сконтиране на бъдещи постъпления от продажбата на дървения материал по текущи цени след изваждане на разноските по отглеждането на дърветата за дървения материал, изсичането и други.

Ценности (AN.13)

- 7.49 Ценностите като произведения на изкуството, антики, бижутерия, скъпоценни камъни, немонетарно злато и други метали, се оценяват по текущи цени. Ако за тези активи съществуват организирани пазари, те следва да се оценяват по действителните или изчислените цени, които биха били платени за тях, без никакви такси и комисиони на агенти, ако бъдат продадени на пазара на датата, за която се отнася балансът. В противен случай те следва да бъдат оценени по цени на придобиване, преоценени към текущото ценово равнище.

Непроизведени нефинансови активи (AN.2)

Природни ресурси (AN.21)

Земни (AN.211)

- 7.50 В баланса земите се оценяват по тяхната текуща пазарна стойност. Всички разходи за подобрения върху земите се записват като бруто образуване на основен капитал, а допълнителната стойност, която осигуряват, се изключва от стойността на земите, представена в баланса, и вместо това се представя в отделна категория за подобрения върху земите (AN.1123).

7.51 Земите се оценяват по изчислената цена, която може да бъде получена, ако бъдат продадени на пазара, като се изключат разходите, свързани с прехвърлянето на собствеността за бъдеща продажба. Когато прехвърлянето бъде реализирано, по правило то се записва като бруто образуване на основен капитал и разходите се изключват от стойността на земите с код AN.211, записани в баланса, като вместо това се записват като актив с код AN.1123. Това намалява до нула чрез потребление на основен капитал през периода, през който новият собственик очаква да използва земята.

7.52 Ако стойността на земите не може да бъде отделена от тази на сградите или другите постройки, намиращи се върху тях, комбиниранияте активи се класифицират заедно в категорията на актива, чиято стойност е по-голяма.

Залежи от полезни изкопаеми и енергийни ресурси (AN.212)

7.53 Залежите от полезни изкопаеми, намиращи се върху или под земната повърхност, които подлежат на експлоатация в икономически смисъл предвид съществуващите технологии и относителни цени, се оценяват по настоящата стойност на очакваната нетна възвращаемост, която би била получена от търговската експлоатация на активите.

Други природни активи (AN.213, AN.214 и AN.215)

7.54 Съществува малка вероятност да има наблюдавани пазарни цени за неотглежданите животни и растения (AN.213), водни ресурси (AN.214) и други природни ресурси (AN.215), затова те обикновено се оценяват по настоящата стойност на бъдещата възвръщаемост, която се очаква да генерират.

Договори, лизинги и лицензи (AN.22)

7.55 *Определение:* договорите, лизингите и лицензите се записват като активи, когато са изпълнени следните условия:

- а) в условията на договора, лизинга или лиценза е определена цена за използването на актив или предоставянето на услуга, която се различава от преобладаващата пазарна цена; и
- б) една от страните по договора може да реализира ценовата разлика.

Договорите, лизингите и лицензите могат да се оценят, като се вземе пазарната информация от прехвърлянията на инструментите за предоставяне на правата, или да се изчислят като настоящата стойност на очакваната бъдеща възвръщаемост на датата на баланса, сравнено със ситуацията при влизането в сила на правното споразумение.

7.56 Категорията обхваща активи, които могат да възникнат от подлежащи на търгуване оперативни лизинги, лицензи за използване на природни ресурси, разрешителни за предприемане на специфични дейности и изключителни права върху бъдещи стоки и услуги.

- 7.57 Стойността на актива е равна на нетната настояща стойност на сумата, с която преобладаващата цена надвишава определената в споразумението. При равни други условия, тя ще намалява с изтичане на срока на споразумението. Измененията в стойността на актива поради промени в преобладаващата цена се записват като номинална холдингова печалба и загуба.
- 7.58 Активите, представляващи подлежащ на търгуване оперативен лизинг, се записват като активи само когато лизингополучателите упражнят правата си да реализират ценовата разлика.

Закупуване минус продажба на търговска репутация и маркетингови активи (AN.23)

- 7.59 Балансовата стойност на търговската репутация и маркетинговите активи представлява сумата, с която цената, платена в момента на продажбата на дадена институционална единица, надвишава стойността, която е записана за нейните собствени средства, преоценена вследствие на всички последващи намаления поради частично отписване на първоначалната стойност като отпадане с икономическо значение на непроизведени активи (К.2). Процентът на частично отписване зависи от търговските счетоводни стандарти.
- 7.60 Маркетинговите активи се състоят от позиции като наименования на марки, заглавки, търговски марки, лого и наименования на домейни.

ФИНАНСОВИ АКТИВИ И ПАСИВИ (AF)

7.61 Финансовите активи и пасиви като търгуеми финансови инструменти, например дългови ценни книжа, ценни книжа, свързани с дялово участие, акции/дялови единици в инвестиционни фондове и финансови деривати, се оценяват по пазарна стойност. Нетъргуемите финансови инструменти се оценяват по номинална стойност (вж. точки 7.38 и 7.39). В баланса насрещните финансови активи и пасиви имат еднаква стойност. В стойността не следва да се включват комисиони, такси и данъци. Комисионите, таксите и данъците се записват като предоставени услуги при осъществяване на операциите.

Монетарно злато и СПТ (AF.1)

7.62 Монетарното злато (AF.11) следва да се оценява по цената, която е установена на организираните пазари на злато.

7.63 Стойността на СПТ (AF.12) се определя ежедневно от Международния валутен фонд (МВФ), а курсовете спрямо националните валути могат да бъдат получени от валутните пазари.

Валута и депозити (AF.2)

7.64 Що се отнася до валутата (банкноти и монети — AF.21), оценката е номиналната стойност на валутата.

7.65 Що се отнася до депозити (AF.22, AF.29), записаните в баланса стойности са номинални стойности.

7.66 Валута и депозити в чуждестранна валута се преобразуват в национална валута по средния курс между спот обменните курсове „купува“ и „продава“, които преобладават на датата на баланса.

Дългови ценни книжа (AF.3)

- 7.67 Дълговите ценни книжа се записват по пазарна стойност.
- 7.68 Краткосрочните дългови ценни книжа (AF.31) се оценяват по пазарна стойност. Ако не са налице пазарни стойности, при положение че няма условия на висока инфлация или високи номинални лихвени проценти, пазарната стойност може да бъде приблизително равна на номиналната стойност за:
- а) краткосрочни дългови ценни книжа, емитирани по номинална стойност; и
 - б) сконтирани краткосрочни ценни книжа.
- 7.69 Дългосрочните дългови ценни книжа (AF.32) се оценяват по пазарна стойност, независимо дали представляват облигации, върху които редовно се плаща лихва, или силно сконтирани или емитирани с нулев купон облигации, върху които се плаща малка или не се плаща никаква лихва.

Заеми (AF.4)

- 7.70 Стойностите, които следва да бъдат записани в балансите и на кредиторите, и на длъжниците, са номиналните стойности, независимо от това дали заемите са обслужвани или необслужвани.

Собствен капитал и акции/дялови единици в инвестиционни фондове (AF.5)

- 7.71 Котираните акции (AF.511) се оценяват по техните пазарни стойности. Една и съща стойност се използва както за страната на активите, така и за страната на пасивите, въпреки че акциите и другите видове собствен капитал по закон не представляват пасив на емитента, а право на собственост върху дял в ликвидационната стойност на дадено корпоративно предприятие, когато ликвидационната стойност не е известна предварително.

7.72 Котираните акции се оценяват по представителна средна пазарна цена, наблюдавана на фондовата борса или други организирани финансови пазари.

7.73 Стойностите на некотираните акции (AF.512), които не се търгуват на организирани пазари, следва да бъдат изчислявани по отношение на:

- а) стойностите на котираните акции, когато е целесъобразно;
- б) стойността на собствените средства; или на
- в) скотираните прогнозни печалби чрез прилагане на подходящо съотношение пазарна цена/печалба към изравнените стойности на последните печалби на институционалната единица.

При тези приблизителни оценки обаче ще бъдат взети предвид разликите между котираните и некотираните акции, по-специално тяхната ликвидност, и ще бъде отчетена нетната стойност, натрупана през живота на корпоративното предприятие, и неговата област на дейност.

7.74 Прилаганият метод на изчисление зависи от наличните базови статистически данни. При него могат да бъдат взети предвид например данни относно дейности по сливания, в това число и некотирани акции. Ако стойността на собствените средства на некотираните корпоративни предприятия се променя аналогично — средно и пропорционално на техния номинален капитал — на тази на подобни корпоративни предприятия с котираните акции, тогава балансовата стойност може да бъде изчислена, като се използва дадено съотношение. Това съотношение сравнява стойността на собствените средства на некотирани корпоративни предприятия с тази на котираните корпоративни предприятия:

стойност на некотирани акции = пазарна цена на аналогични котираните акции ×
(собствени средства на некотирани корпоративни предприятия)/(собствени средства на подобни котираните корпоративни предприятия).

- 7.75 Съотношението на цената на акциите към собствените средства може да варира според областта на дейност. За предпочитане е да се изчисли текущата цена на некотираните акции отрасъл по отрасъл. Възможно е да има други разлики между котираните и некотираните корпоративни предприятия, които могат да окажат въздействие върху метода на изчисление.
- 7.76 Други видове собствен капитал (AF.519) е собствен капитал, който не е под формата на ценни книжа. Той може да включва собствен капитал в квазикорпорации (като клонове, тръстове, дружества с ограничена отговорност и други видове съдружия), държавни корпоративни предприятия, некорпоративни фондове и условни единици (в това число условни резидентни единици, създадени за отразяване на нерезидентна собственост върху недвижимо имущество и природни ресурси). Собствеността на международни организации, която не е под формата на акции, се класифицира като други видове собствен капитал.
- 7.77 Другите видове собствен капитал на квазикорпорациите се оценява според техните собствени средства, тъй като тяхната нетна стойност по правило е равна на нула. За други единици следва да се избере най-подходящият метод за оценяване измежду методите, използвани за некотирани акции.
- 7.78 Корпоративните предприятия, които емитират акции/дялови единици, могат да имат и други видове собствен капитал.

7.79 Акциите/дяловите единици в инвестиционни фондове (AF.52) се оценяват по пазарна цена, ако са котирани. Ако не са котирани, пазарната стойност може да бъде изчислена, както е описано за некотираните акции. Ако могат да бъдат изкупени обратно от самия фонд, те се оценяват по стойността им на изкупуване.

Застрахователни, пенсионни и стандартни гаранционни схеми (AF.6)

7.80 Записаните суми за технически резерви по общо застраховане (AF.61) обхващат платените, но неполучени, премии плюс заделените суми за покриване на неуредени обезщетения. Последните представляват настоящата стойност на сумите, които се очаква да бъдат платени за уреждане на обезщетения, в това число оспорвани обезщетения, и отчисление за обезщетения за покриване на инциденти, които са възникнали, но все още не са докладвани.

7.81 Записаните суми за права по животозастрахователни полици и анюитети (AF.62) представляват резервите, които са необходими за покриване на всички очаквани бъдещи обезщетения.

7.82 Записаните суми за пенсионни права (AF.63) зависят от вида на пенсионната схема.

7.83 В пенсионна схема с предварително определен размер на пенсията нивото на пенсионните плащания, които са обещани на участващите наети лица, се определя посредством предварително съгласувана формула. Пасивът на пенсионна схема с предварително определен размер на пенсията е равен на настоящата стойност на обещаните плащания.

7.84 В схема за пенсионни плащания в зависимост от постигнатата доходност плащаните пенсии зависят от доходността на активите, които са придобити от пенсионната схема. Пасивът на схема за пенсионни плащания в зависимост от постигнатата доходност е текущата пазарна стойност на активите на фондовете. Нетната стойност на фондовете винаги е нула.

7.85 Записаната стойност за резерви за претенции по стандартни гаранции (AF.66) е очакваното ниво на претенциите минус стойността на всички очаквани възстановявания.

Финансови деривати и опции върху акции на наетите лица (AF.7)

7.86 Финансовите деривати (AF.71) следва да се включват в балансите по тяхната пазарна стойност. Ако няма на разположение данни за пазарната цена, например в случай на извънборсови опции, те следва да се оценяват или по изискваната сума за изкупуване или за компенсиране на договора, или по сумата на платимата премия.

7.87 За опции, подписникът на опцията се счита, че е поел насрещен пасив, представляващ цената на изкупуване на правата на притежателя на опцията.

7.88 Пазарната стойност на опции и форуърдни споразумения може да се променя между положителни (активи) и отрицателни (пасиви) позиции в зависимост от колебанията на цените в основните позиции и следователно те могат да се променят между активи и пасиви за подписниците и притежателите. Някои опции и форуърдни споразумения оказват влияние върху плащанията на маржа, когато печалбите или загубите се уреждат ежедневно. В такива случаи балансовата стойност ще бъде нула.

7.89 Опциите върху акции на наетите лица (AF.72) се оценяват по отношение на справедливата стойност на предоставения собствен капитал. Справедливата стойност се измерва на датата на предоставяне, като се използва пазарната стойност на равностойни търгувани опции или, ако такава не е налице, като се използва модел за определяне на цената на опции.

Други сметки за получаване/плащане (AF.8)

7.90 Търговските кредити и аванси (AF.81) и другите сметки за получаване/плащане с изключение на търговски кредити и аванси (AF.89), които възникват вследствие на времеви разлики между разпределителните операции, като данъци, осигурителни вноски, дивиденди, ренти, работни заплати и финансови операции, се оценяват по номинална стойност както за кредиторите, така и за длъжниците. Никакви суми на данъци и осигурителни вноски, платими по категория AF.89 не следва да включват суми, за които няма вероятност да бъдат събрани, тъй като представляват претенция на държавното управление без стойност.

ФИНАНСОВИ БАЛАНСИ

7.91 От лявата страна на финансовите баланси са представени финансовите активи, а от дясната страна — пасивите. Балансиращата позиция на финансовия баланс представлява финансовата нетна стойност (BF.90).

7.92 Финансовият баланс на резидентен сектор или подсектор може да бъде консолидиран или неконсолидиран. В неконсолидирания финансов баланс са представени всички финансови активи и пасиви на институционалните единици, които са класифицирани в сектора или подсектора, в това число и тези, при които съответният актив или пасив е държан в рамките на този сектор или подсектор. В консолидирания финансов баланс не се включват финансовите активи и пасиви, които имат насрещни записи в същия сектор или подсектор. Финансовият баланс на сектор „Останал свят“ е консолидиран по определение. По правило счетоводните записи в системата не са консолидирани. Следователно финансовият баланс на резидентен сектор или подсектор следва да се представя на неконсолидирана база.

7.93 Финансовият баланс „от кого — на кого“ (баланс по длъжник/кредитор) представлява разширение на финансовия баланс, в което в допълнение е представена разбивка на финансовите активи по сектори длъжници и разбивка на пасивите по сектори кредитори. Следователно той предоставя информация за връзките длъжник/кредитор и е съвместим с финансовата сметка по длъжник/кредитор.

ПОЯСНЯВАЩИ ПОЗИЦИИ

7.94 С цел да бъдат представени позиции от по-специализиран аналитичен интерес за конкретни сектори, като допълнителни позиции към балансите се включват три вида поясняващи позиции:

- а) дълготрайни потребителски стоки (AN.m);
- б) преки чуждестранни инвестиции (AF.m1);
- в) необслужвани заеми (AF.m2).

Дълготрайни потребителски стоки (AN.m)

7.95 *Определение:* дълготрайните потребителски стоки представляват дълготрайни стоки за крайно потребление, използвани многократно от домакинствата в продължение на повече от една година. Те се включват в балансите като поясняващи позиции. Те не се включват в основния баланс, защото се записват като използване в сметка „Използване на дохода“ на сектор „Домакинства“ като потребени през отчетния период, а не постепенно използвани.

- 7.96 Наличностите от дълготрайни потребителски стоки, притежавани от домакинствата като крайни потребители — транспортни средства (AN.1131) и други машини и оборудване (AN.1139) — се оценяват по пазарни цени в поясняващата позиция, без равностойните натрупани начисления за потребление на основен капитал. В глава 23 е даден пълен списък на подгрупите и позициите на дълготрайните потребителски стоки.
- 7.97 Дълготрайните стоки, като превозни средства, се класифицират или като дълготрайни активи, или като дълготрайни потребителски стоки, в зависимост от секторната класификация на собственика и целта, за която се използват. Едно превозно средство, например, може да се използва отчасти от една квазикорпорация за производство и отчасти от едно домакинство за крайно потребление. Представените стойности в баланса за сектор „Нефинансови предприятия“ (S.11) следва да отразяват частта от използването, която е причислима към квазикорпорацията. Подобен пример има и за подсектора на работодателите (в това число лица, работещи за своя сметка) (S.141 + S.142). Частта, която е причислима към сектор „Домакинства“ (S.14) като крайни потребители, следва да се записва в поясняващата позиция без равностойните натрупани начисления за потребление на основен капитал.

Преки чуждестранни инвестиции (AF.m1)

7.98 Финансовите активи и пасиви, които представляват преки инвестиции, се записват според характера на инвестицията в категориите заеми (AF.4), собствен капитал и акции/дялови единици в инвестиционни фондове (AF.5) или други сметки за получаване/плащане (AF.8). Размерът на преките инвестиции, включени във всяка от тези категории, се записва като отделна поясняваща позиция.

Необслужвани заеми (AF.m2)

7.99 Заемите се записват в баланса по номинална стойност.

7.100 Някои заеми, които не са били обслужвани в продължение на определен период от време, се включват като поясняваща позиция към баланса на заемотателя. Такива заеми се наричат необслужвани заеми.

7.101 *Определение:* един заем е необслужван, когато а) плащанията на лихвата или главницата са просрочени с 90 дни или повече; б) лихвата, платима за 90 дни или повече, е капитализирана, рефинансирана или забавена по споразумение; или в) плащанията са просрочени с по-малко от 90 дни, но има други основателни причини за съмнение (като обявяване на фалит от страна на длъжника), че плащанията ще бъдат извършени изцяло.

- 7.102 Това определение на необслужван заем следва да се тълкува, като се вземат предвид националните правила относно това кога един заем се счита за необслужван. След като веднъж един заем бъде определен за необслужван, той (или всички заместващи заеми) следва да остане класифициран като такъв, докато бъдат получени плащания или главницата бъде отписана по този или последващите заеми, които заместват първоначалния.
- 7.103 За необслужваните заеми са необходими две поясняващи позиции:
- а) номиналната стойност на такива заеми, както е записана в основния баланс; и
 - б) пазарната равностойност на такива заеми.
- 7.104 Най-близката приблизителна сума до пазарната равностойност е справедливата стойност, която е „стойността, която е приблизително равна на стойността, която би възникнала в резултат на пазарна операция между две страни“. Справедливата стойност може да бъде установена посредством операции със съпоставими инструменти или чрез сконтирана настояща стойност на паричните потоци, които може да са на разположение от баланса на заемодателя. При липса на данни за справедливата стойност, за поясняващата позиция ще трябва да се използва следващ най-добър подход и в нея да се представи номиналната стойност минус очакваните загуби, свързани със заема.

Записване на необслужвани заеми

- 7.105 Необслужваните заеми на сектор „Държавно управление“ и сектор „Финансови предприятия“ трябва да се записват като поясняващи позиции, заедно с други сектори, които имат значителни суми. Ако са значителни, заемите към и от сектор „Останал свят“ също се записват като поясняващи позиции.

- 7.106 В следващата таблица са описани позициите и потоците, които се записват за необслужвани заеми, за да се получи по-пълна картина на наличностите, операциите, прекласификациите и отписванията.
- 7.107 Примерът показва неуредена сума на заеми с номинална стойност 1 000 при $t-1$, от които 500 са обслужвани, а 500 са необслужвани. Болшинството от необслужваните заеми — 400 — са обезпечени от резерви за загуби, свързани със заеми, докато 100 не са. Във втората част на таблицата е представена подробна допълнителна информация за пазарната равностойност на необслужваните заеми. Тя е получена като разликата между номиналната стойност и резервите за загуби, свързани със заеми. При $t-1$ се приема, че е 375. През периода от $t-1$ до t части от заемите са прекласифицирани от обслужвани или все още непокрити на необслужвани или обратно, или са отписани. Потоците са показани в съответните колони на таблицата. За резервите за загуби, свързани със заеми, също са представени номиналните стойности и пазарните равностойности.
- 7.108 Оценките на резервите за загуби, свързани със заеми, трябва да бъдат направени в рамките на счетоводните стандарти, правния статус и правилата за данъчно облагане, които са приложими към единиците, което може да доведе до по-скоро разнородни резултати от гледна точка на сумите и продължителността на резервите за загуби, свързани със заеми. Това прави записването на необслужваните заеми в основните сметки трудно и води до тяхното записване като поясняваща позиция. За предпочитане е вместо това да се предоставят пазарните равностойности като поясняващи позиции в допълнение към номиналните стойности на заемите, както обслужвани, така и необслужвани.

Записване на необслужвани заеми

Позиции	Наличност	Операции	Прекласификации	Отписвания	Наличности
	t-1	период от t-1 до t			t
Номинална стойност					
Заеми	1000	200	0	-90	1110
Обслужвани заеми	500	200	-50		650
Необслужвани заеми	500		50	-90	460
Обезпечени от резерви за загуби	400		70	-90	380
Все още необезпечени от резерви за загуби, свързани със заеми	100		-20		80
Пазарна равностойност					
Необслужвани заеми	375		24	-51	348
=Номинална стойност	500		50	-90	460
— Резерви за загуби, свързани със заеми	125		26	-39	112
от които все още непокрити	100		-20		80

ПРИЛОЖЕНИЕ 7.1 —ОБОБЩЕНИЕ НА ОТДЕЛНИТЕ КАТЕГОРИИ АКТИВИ

Класификация на активите	Обобщение
Нефинансови активи (AN)	Нефинансови позиции, върху които са приложени права на собственост от институционални единици, било то самостоятелно, или колективно, и от които могат да бъдат извлечени ползи в икономически смисъл от техните собственици посредством тяхното държане, използване или разрешаване на други да ги използват за определен период от време. Състоят се от дълготрайни активи, запаси, ценности, творения на обществото и продукти, които са обект на интелектуална собственост.
Произведени нефинансови активи (AN.1)	Нефинансови активи, които са продукти на производствени процеси. Произведените нефинансови активи се състоят от дълготрайни активи, запаси и ценности, чиито определения са представени по-долу.
Дълготрайни активи (AN.11)	Произведени нефинансови активи, които се използват многократно или постоянно в производствените процеси повече от една година. Дълготрайните активи се състоят от жилищни сгради, други сгради и постройки, машини и оборудване, оръжейни системи, отглеждани животни и растения и продукти, обект на интелектуална собственост, чиито определения са представени по-долу.

Класификация на активите	Обобщение
<p>Жилищни сгради (AN.111)</p>	<p>Сгради, които се използват изцяло или предимно за жилищни цели, в това число всички свързани постройки, като гаражи, и всички трайни приспособления, които обичайно се разполагат в жилищни сгради. Различните видове лодки, пригодени за живеене, подвижните домове и каравани, използвани за основно жилище на домакинства, също са включени, както и обществените паметници (вж. AN.1121), определени основно за жилищни сгради. Включват се също така разходите за почистване и подготовка на обекта.</p> <p>Примерите включват жилищни сгради, като сгради с едно или две жилища, и други жилищни сгради, предназначени за постоянно настаняване.</p> <p>Незавършените жилищни сгради се включват дотолкова, доколкото крайният потребител се счита, че е влязъл във владение, или защото строителството е за собствена сметка, или както е видно от съществуването на договор за продажба/покупка. Жилищните сгради, придобити за военен персонал, се включват, тъй като се използват, както и жилищните сгради, придобити от граждански единици, за предоставяне на жилищни услуги.</p> <p>В стойността на жилищните сгради не се включва стойността на земите под жилищните сгради, които се включват в земи (AN.211), ако са класифицирани отделно.</p>
<p>Други сгради и постройки (AN.112)</p>	<p>Другите сгради и постройки се състоят от нежилищни сгради, други постройки и подобрения върху земите, чиито определения са представени по-долу.</p> <p>Незавършените сгради и постройки се включват дотолкова, доколкото крайният потребител се счита, че е влязъл във владение, или защото строителството е за собствена употреба, или както е видно от съществуването на договор за продажба/покупка. Включват се сградите и постройките, придобити за военни цели.</p> <p>В стойността на другите сгради и постройки не се включва стойността на земите под тях, които се включват в земи (AN.211), ако са класифицирани отделно.</p>

Класификация на активите	Обобщение
<p>Нежилищни сгради (AN.1121)</p>	<p>Нежилищните сгради, включително приспособления, съоръжения и оборудване, които са неразделна част от свързаните постройки, и разходите за почистване и подготовка на обекта. Включват се също така обществените паметници (вж. AN.1122), които преди всичко са определени за нежилищни сгради.</p> <p>Обществените паметници се определят като такива поради специфичното си историческо, национално, регионално, местно, религиозно или символично значение. Те се описват като обществени, тъй като широката общественост има достъп до тях, а не защото са собственост на общественния сектор. Често от посетителите се събират такси за допускане в тях. Потреблението на основен капитал за нови паметници или за големи подобрения на съществуващи паметници следва да се изчислява при допускане на полезен живот с подходяща продължителност.</p> <p>Другите примери за нежилищни сгради включват складови и промишлени сгради, търговски сгради, обществени развлекателни сгради, хотели, ресторанти, образователни сгради, здравни сгради.</p>
<p>Други постройки (AN.1122)</p>	<p>Постройки, различни от жилищни постройки, включително разходите за улици, канализация и почистване и подготовка на обектите. Включват се също така обществени паметници, които не са класифицирани като жилищни сгради или нежилищни сгради, шахти, тунели и други постройки, свързани със залежи от полезни изкопаеми и енергийни ресурси, както и строителството на крайморски диги, бентове и прегради срещу наводнения, които са предназначени да подобрят земите в съседство, но не са неразделна част от тях.</p> <p>Примерите включват магистрали, улици, пътища, железопътни линии и летищни писти, мостове, магистрални виадукти, тунели и подземни железници, водни пътища, пристанища, язовири и други водни съоръжения, далекопроводи, комуникационни и електропреносни линии, местни тръбопроводи и кабели, спомагателни съоръжения, съоръжения за минното дело и производството, както и съоръжения за спорт и отдих.</p>

Класификация на активите	Обобщение
Подобрения върху земите (AN.1123)	<p>Стойността на действията, които водят до големи подобрения в количеството, качеството или плодородието на земите или предотвратяват тяхното влошаване.</p> <p>Примерите включват увеличение в стойността на активите в резултат на почистване на земите, терасиране на земите, изграждане на кладенци и хидротехнически обекти.</p> <p>Включват се също така разходите по прехвърляне на собствеността върху земите, които предстои да бъдат отписани.</p>
Машини и оборудване (AN.113)	<p>Транспортни средства, информационно и комуникационно оборудване (ИКО) и други машини и оборудване, чиито определения са предоставени по-долу, различни от тези, придобити от домакинствата за крайно потребление.</p> <p>Могат да бъдат изключени инструментите, които са относително евтини и се купуват сравнително редовно, като ръчни инструменти. Изключени са също така машини и оборудване, представляващи неразделна част от сгради, които са включени в жилищните и нежилищни сгради.</p> <p>Изключват се незавършените машини и оборудване, освен ако са произведени за собствена употреба, тъй като се счита, че крайният потребител влиза във владение едва при доставка на актива. Включват се машините и оборудването, придобити за военни цели, но различни от оръжейните системи.</p> <p>Машини и оборудване, като превозни средства, мебели, кухненско оборудване, компютри, комуникационно оборудване и др., които се придобиват от домакинствата за крайно потребление, не се третират като активи. Вместо това те се включват в поясняващата позиция дълготрайни потребителски стоки в баланса за домакинствата.</p> <p>Лодките, приспособени за живеене, подвижните домове и каравани, използвани от домакинствата като основно жилище, се включват в жилищните сгради.</p>
Транспортни средства (AN.1131)	<p>Оборудване за придвижване на хора и предмети. Сред примерите се включват продукти, различни от части, включени в Класификацията на продуктите по дейности от 2008 г. (CPA 2008), раздел 29: автомобили, ремаркета и полуремаркета и раздел 30: превозни средства, без автомобили.</p>

Класификация на активите	Обобщение
Информационно и комуникационно оборудване (AN.1132)	Информационно и комуникационно оборудване (ИКО): устройства, които използват електронни контролни прибори и електронните компоненти, използвани в устройствата. Сред примерите са продукти от групите от СРА от 2008 г. 261: електронни елементи и печатни платки и 262: компютърна техника и периферно оборудване.
Други машини и оборудване (AN.1139)	Машини и оборудване, които не са класифицирани другаде. Примерите включват продукти, различни от части, услуги по монтаж, ремонт и поддръжка, включени в СРА от 2008 г. раздел 26: компютърна техника, електронни и оптични продукти (с изключение на групи 261 и 262), раздел 27: електрически съоръжения, раздел 28: машини и оборудване, с общо и специално предназначение, н.в.д., раздел 31: мебели и раздел 32: други продукти на преработващата промишленост.
Оръжейни системи (AN.114)	Превозни средства и друго оборудване, като военни кораби, подводници, военни самолети, танкове, носители на реактивни снаряди и установки за изстрелване на реактивни снаряди и пр. Повечето оръжия за еднократна употреба, които те освобождават, се записват като военни запаси (вж. AN.124), но други, като балистични реактивни снаряди с големи разрушителни способности, които се преценява, че осигуряват текуща защита срещу агресори, се класифицират като дълготрайни активи.
Отглеждани животни и растения (AN.115)	Добитък за развъждане, добив на мляко, теглене и т.н., както и лозя, овощни градини и други насаждения от дървета, които дават многократно реколта, под прекия контрол, отговорност и управление на институционални единици, чиито определения са представени по-долу. Незрелите отглеждани активи са изключени, освен ако са за собствена употреба.
Животни, отглеждани за многократно получаване на продукти от тях (AN.1151)	Животни, чиито естествен растеж и възстановяване са под прекия контрол, отговорност и управление на институционални единици. Те включват животни за развъждане (в това число риба и домашни птици), млекодайни животни, впрегатен добитък, овце или други животни, използвани за производство на вълна, и животни, използвани за транспорт, състезания или развлечения.

Класификация на активите	Обобщение
Дървета, насаждения и растения, отглеждани за многократно получаване на продукти от тях (AN.1152)	Дървета (включително лози и храсти), отглеждани поради продуктите, които се получават от тях всяка година, в това число тези, отглеждани за плодове и ядки, за сок и смола и за продукти от кора и листа, чиито естествен растеж и възобновяване са под прекия контрол, отговорност и управление на институционални единици.
Продукти, обект на интелектуална собственост (AN.117)	Дълготрайни активи, които включват резултати от научноизследователска и развойна дейност, проучване и оценяване на полезни изкопаеми, компютърен софтуер и бази данни, оригинали на развлекателни, литературни или художествени творби и други продукти, обект на интелектуална собственост, предназначени за употреба в продължение на повече от една година, чиито определения за посочени по-долу.
Научноизследователска и развойна дейност (AN.1171)	<p>Включва стойността на разходите за творческата работа, която се предприема систематично, за да се увеличат познанията, в това число познанията за човека, културата и обществото, както и използването на тези познания за изработване на нови приложения.</p> <p>Стойността се определя от гледна точка на икономическите ползи, които се очакват в бъдеще. Освен ако стойността може да бъде разумно изчислена, по правило тя се оценява като сумата на разходите, в това число такива за неуспешна научноизследователска и развойна дейност. Научноизследователска и развойна дейност, която няма да осигури полза за собственика, не се класифицира като актив и вместо това се записва като междинно потребление.</p>
Проучване и оценка на полезни изкопаеми (AN.1172)	Стойността на разходите за проучване на залежи на нефт и природен газ и на непетролни полезни изкопаеми и последващата оценка на направените открития. Тези разходи включват предлицензионни разходи, разходи, свързани с лицензиране и придобиване, разходи за оценка и разходи за действително изпитателно сондиране и пробиване, както и разходите за проучвания от въздуха и други проучвания, транспортни разходи и т.н., които са направени, за да могат да бъдат проведени изпитванията.

Класификация на активите	Обобщение
Компютърен софтуер (AN.11731)	Компютърни програми, описания на програми и допълнителни материали за софтуера на системите и приложенията. Включва се първоначалното разработване и последващите разширения на софтуера, както и придобиването на копия, които са класифицирани като активи с код AN.11731.
Бази данни (AN.11732)	Файлове с данни, организирани по такъв начин, че да се позволи ефективен от гледна точка на ресурсите достъп и използване на тези данни. За бази данни, създадени само за собствена употреба, оценката се изчислява въз основа на разходи, които не следва да включват тези за системата за управление на базата данни и за придобиване на данните.
Оригинали на развлекателни, литературни или художествени творби (AN.1174)	Оригинални филми, звукозаписи, ръкописи, касети, модели и т.н., на които са записани или изобразени театрални представления, радио и телевизионни програми, музикални изпълнения, спортни събития, литературни и художествени творби и т.н. Включват се творбите, създадени за собствена сметка. В някои случаи, като филми, може да има множество оригинали.
Други продукти, обект на интелектуална собственост (AN.1179)	Нова информация, специализирани знания и т.н., които не са класифицирани другаде, чиято употреба в производството е ограничена до единиците, които имат установени права на собственост върху тях, или други единици, лицензирани от такива единици.
Запаси (AN.12)	<p>Произведени активи, които се състоят от стоки и услуги, които са създадени през текущия период или през предходен период, държани за продажба, употреба в производството или друга употреба на по-късна дата. Те се състоят от материали и консумативи, незавършено производство, готова продукция и стоки за препродажба, чиито определения са представени по-долу.</p> <p>Включват се всички запаси, притежавани от държавното управление, в това число, но не само, запаси на стратегически материали, зърно и други стоки със специално значение за нацията.</p>
Материали и консумативи (AN.121)	Стоките, които техните собственици възнамеряват да използват като междинни влагани материали в техните собствени производствени процеси, а не за препродажба.

Класификация на активите	Обобщение
Незавършено производство (AN.122)	<p>Стоки и услуги, които са частично завършени, но които обикновено не се пренасочват към други единици без допълнителна преработка или които не са узрели и чийто производствен процес ще бъде продължен през следващ период от същия производител. Изключват се частично завършените постройки, за които крайният собственик се счита, че е влязъл във владение, или защото производството е за собствена употреба, или както е видно от съществуването на договор за продажба/покупка.</p> <p>Категория AN.122 включва незавършено производство на отглеждани активи, чиито определения са дадени по-долу.</p>
Незавършено производство: отглеждани животни и растения (AN.1221)	Животни, отглеждани за продукти, получавани само след клане, като отглеждани за търговски цели птици и риба, дървета и друга растителност, даващи еднократни продукти при разрушаване, и незрели отглеждани активи, даващи многократно продукти.
Друго незавършено производство (AN.1222)	Стоки, различни от отглеждани активи, и услуги, които са били частично преработени, произведени или сглобени от производителя, но които обикновено не се продават, изпращат или предават на други без допълнителна преработка.
Готова продукция (AN.123)	Стоки, които са готови за продажба или изпращане от производителя.
Военни запаси (AN.124)	Мунициии, реактивни снаряди, ракети, бомби и други военни изделия за еднократна употреба, освобождавани от оръжия или оръжейни системи. Изключват се някои видове реактивни снаряди с големи разрушителни способности (вж. AN.114).
Стоки за препродажба (AN.125)	Стоки, придобивани от предприятия, като търговци на едро и търговци на дребно, за да бъдат препродадени без допълнителна преработка (т.е. без да се преобразуват, освен представянето им по привлекателни за клиента начини).

Класификация на активите	Обобщение
Ценности (AN.13)	Произведени активи, които не се използват основно за производство или потребление, чиято действителна стойност се очаква да се повиши или най-малко да не се понижи, които не се влошават с течение на времето при нормални условия и които се придобиват и държат основно като средства за съхраняване на стойност. Ценностите включват благородни метали и скъпоценни камъни, антикварни и други произведения на изкуството и други ценности, чиито определения са посочени по-долу.
Благородни метали и скъпоценни камъни (AN.131)	Благородни метали и скъпоценни камъни, които не се притежават от предприятия с цел използване като влагани материали в производствени процеси.
Антикварни и други произведения на изкуството (AN.132)	Картини, скулптори и т.н., признати като произведения на изкуството и антики.
Други ценности (AN.133)	Ценности, които не са класифицирани другаде, като колекции и бижута със значителна стойност, изработени от скъпоценни камъни и благородни метали.
Непроизведени нефинансови активи (AN.2)	Нефинансови активи, които възникват по начин, различен от производствен процес. Непроизведените активи се състоят от природни ресурси, договори, лизинги и лицензи и търговска репутация и маркетингови активи, чиито определения са дадени по-долу.
Природни ресурси (AN.21)	Непроизведени активи, които възникват естествено и върху които може да се приложи и прехвърля собственост. Изключват се активи от околната среда, върху които не са или не могат да бъдат приложени права на собственост, като открито море или въздух. Състоят се от земи, залежи от полезни изкопаеми и енергийни ресурси, неотглеждани животни и растения, водни ресурси и други природни ресурси, чиито определения са дадени по-долу.
Земи (AN.211)	Земята, в това число почвеният слой и всички свързани повърхностни води, върху които са приложени права на собственост. Изключват се всички сгради или други постройки, намиращи се върху земите или преминаващи през тях, отглеждани насаждения, дървета и животни, подпочвени активи, неотглеждани животни и растения и подземни водни ресурси.

Класификация на активите	Обобщение
Залежи от полезни изкопаеми и енергийни ресурси (AN.212)	Доказани ресурси от залежи на полезни изкопаеми, намиращи се на или под земната повърхност, които могат да бъдат експлоатирани в икономически смисъл, като се има предвид текущото състояние на технологиите и съответните цени. Правата на собственост върху подпочвените активи обикновено могат да бъдат отделени от тези върху самата земя. Категория AN.212 включва известните залежи на въглища, петрол, газ и други горива, метални руди и неметални полезни изкопаеми.
Неотглеждани животни и растения (AN.213)	Ресурси от животни, дървета, насаждения и растения, които дават както еднократни, така и многократни продукти, върху които се прилагат права на собственост, но чийто естествен растеж и/или възстановяване не е под прекия контрол, отговорност и управление на институционални единици. Примери за това са девствени гори и рибни запаси на територията на държавата. Следва да се включват само тези ресурси, които понастоящем се експлоатират или вероятно в бъдеще ще могат да бъдат експлоатирани за икономически цели.
Водни ресурси (AN.214)	Водоизточници и други подземни водни ресурси, доколкото тяхната рядкост води до прилагане на права на собственост и/или използване, пазарна оценка и някакви мерки за икономически контрол.
Други природни ресурси (AN.215)	Обхваща се електромагнитният радиочестотен спектър (AN.2151) и други природни ресурси (AN.2159), които не са класифицирани другаде.
Радиочестотен спектър (AN.2151)	Електромагнитния спектър. Лизингите или лицензите за използване на спектъра се класифицират другаде (AN.222), ако отговарят на определението за актив.
Други (AN.2159)	Други природни ресурси, които не са класифицирани другаде.

Класификация на активите	Обобщение
Договори, лизинги и лицензи (AN.22)	<p>Договорни споразумения за предприемане на дейности, при които чрез споразумението на притежателя се предоставят икономически ползи, надвишаващи платимите такси, и притежателят може да реализира тези ползи законно и практически.</p> <p>Активът, записан в категория AN.22, представлява потенциалната реализируема стойност на холдинговата печалба, когато пазарната цена за използването на даден актив или предоставяне на дадена услуга надвишава преобладаващата цена в договора, лизинга или лиценза или цената, която би била постигната, ако няма договор, лизинг или лиценз. Договорите, лизингите и лицензите включват активи, които могат да възникнат от подлежащи на търгуване оперативни лизинги, разрешителни за използване на природни ресурси, разрешителни за предприемане на специфични дейности и изключителни права върху бъдещи стоки и услуги.</p>
Подлежащи на търгуване оперативни лизинги (AN.221)	<p>Имуществени права на трети страни, свързани с нефинансови активи, различни от природни ресурси, при които лизингът предоставя на притежателя икономически ползи, които надвишават платимите такси и притежателят може да реализира тези ползи законно и на практика, като ги прехвърли.</p> <p>Активът, записан в категория AN.221, представлява стойността за притежателя от прехвърляне на правата за използване на основния актив, т.е. сумата, с която реализируемата цена на прехвърляне надвишава сумата, която е платима на лицето, което издава разрешителното.</p> <p>Примерите включват случая, когато наемателят на сграда плаща определен наем, но пазарната стойност на наема е по-висока. Ако наемателят може да реализира ценовата разлика чрез преотдаване, тогава правата за реализиране на стойността представляват актив, който е предмет на подлежащ на търгуване оперативен лизинг.</p>

Класификация на активите	Обобщение
<p>Разрешителни за използване на природни ресурси (AN.222)</p>	<p>Лицензи, разрешителни и лизинги за използване на природни ресурси за ограничен период от време, които не използват изцяло икономическата стойност на актива, при които споразумението предоставя икономически ползи на собственика, които надвишават платимите такси, и собственикът може да реализира тези ползи законно и на практика, например като ги прехвърли.</p> <p>Природният ресурс продължава да се записва в баланса на собственика и като разрешително за използване на природните ресурси се признава отделен актив, представляващ стойността за притежателя от прехвърляне на правата на използване на ресурса. Записаният актив представлява стойността за притежателя от прехвърляне на правата на използване, т.е. сумата, с която цената на прехвърляне надвишава платимата сума на лицето, което издава разрешителното.</p> <p>Примерите включват случая, когато наемател на земя плаща определена рента, но пазарната стойност на рентата е по-висока. Ако наемателят може да реализира ценовата разлика чрез преотдаване, тогава правата за реализиране на стойността представляват актив.</p>
<p>Разрешителни за предприемане на специфични дейности (AN.223)</p>	<p>Прехвърляеми разрешителни, различни от тези за използване на природни ресурси или използване на актив, принадлежащ на лицето, което издава разрешителното, чрез които се ограничава броят на единиците, които са ангажирани с определена дейност, и се позволява на притежателите да реализират печалби, близки до монополните.</p> <p>Записаният актив представлява стойността за притежателя от прехвърляне на правата на използване, т.е. сумата, с която цената на прехвърляне надвишава сумата, платима на лицето, което издава разрешителното. Притежателят на разрешителното трябва законно и на практика да може да прехвърля правата по разрешителното на трета страна.</p>

Класификация на активите	Обобщение
Исключителни права върху бъдещи стоки и услуги (AN.224)	<p>Прехвърляеми договорни изключителни права на използване на стоки или услуги.</p> <p>Една страна има договор за закупуване на стоки или услуги на определена цена от втора страна и законно и на практика може да прехвърли задължението на втората страна на трета страна.</p> <p>Примерите включват прехвърляемата стойност на даден футболист по договор с футболен клуб и прехвърляемата стойност на изключителните права за публикуване на литературни произведения или музикални изпълнения.</p> <p>Активът, записан в категория AN.224, представлява стойността за притежателя от прехвърлянето на правото.</p>
Закупуване минус продажба на търговска репутация и маркетингови активи (AN.23)	<p>Разликата между стойността, платена за дадена институционална единица като действащо предприятие, и сумата на нейните активи, минус сумата на нейните пасиви, за всяка отделно определена и оценена позиция. Следователно стойността на търговската репутация включва всичко, което носи дълготрайни ползи, което не е определено отделно като актив, както и стойността на факта, че групата активи се използва заедно солидарно и не е просто сбор от отделими активи.</p> <p>Категория AN.23 включва също така определени маркетингови активи, като наименования на марки, заглавки, търговски марки, лого и наименования на домейни, когато се продават самостоятелно и отделно от цялото корпоративно предприятие.</p>

Класификация на активите	Обобщение
Финансови активи (AF.)	<p>Финансовите активи са активи в икономически смисъл, които се състоят от финансови претенции, собствен капитал и компонента от монетарното злато в златни кюлчета. Финансовите активи са средство за съхраняване на стойност, представляваща ползи за икономическия собственик от притежаването им през определен период от време. Те са начин за пренос на стойности от един отчетен период към друг. Ползите или поредиците от ползи се обменят посредством плащания.</p> <p>Средствата за плащане се състоят от монетарно злато, специални права на тираж, валута и прехвърляеми депозити.</p> <p>Финансовите претенции, наричани също така финансови инструменти, представляват финансови активи, които имат насрещни пасиви.</p> <p>Пасиви се установяват, когато длъжниците са задължени да извършат плащания или поредица от плащания към кредиторите.</p>
Монетарно злато и специални права на тираж (СПТ) (AF.1)	Финансовите активи, класифицирани в тази категория, имат насрещни пасиви в системата, освен компонента от монетарното злато в златни кюлчета.
Монетарно злато (AF.11)	Злато, върху което органите на паричната политика или други органи, които подлежат на ефективния контрол на органите на паричната политика, имат право на собственост и което се държи като резервен актив. То включва златни кюлчета (в това число монетарно злато, държано в разпределени сметки в злато) и неразпределени сметки в злато при нерезиденти, които дават право на претенции за предоставянето на злато.
Специални права на тираж (СПТ) (AF.12)	Международни резервни активи, създадени от Международния валутен фонд (МВФ) и разпределяни сред неговите членове за допълване на съществуващите резервни активи.
Валута и депозити (AF.2)	Валута в обращение и депозити, както в национална, така и в чуждестранни валути.
Валута (AF.21)	Валутата е банкноти и монети, емитирани или разрешени от органите на паричната политика.

Класификация на активите	Обобщение
Прехвърляеми депозити (AF.22)	Депозити, които могат да бъдат обменени за валута при поискване по номинална стойност и които могат да се използват направо за извършване на плащания с чек, платежно нареждане, джиро, директен дебит/кредит или друг инструмент за директни плащания, без санкция или ограничение.
Междубанкови позиции (AF.221)	Прехвърляеми депозити между банки.
Други прехвърляеми депозити (AF.229)	Прехвърляеми депозити, различни от междубанкови позиции.
Други депозити (AF.29)	Другите депозити са депозити, различни от прехвърляемите депозити. Другите депозити не могат да се използват за извършване на плащания, освен при настъпване на падежа или след съгласуван период на уведомяване, и те не могат да бъдат обменени във валута или прехвърляеми депозити без значителни ограничения или санкции.
Дългови ценни книжа (AF.3)	Търгуеми финансови инструменти, служещи като доказателство за дълг. Търгуемостта се отнася до факта, че правната собственост върху финансовия инструмент лесно може да бъде прехвърляна от един собственик на друг чрез предаване или джиросване. С цел да отговори на условията за търгуемост, дадена дългова ценна книга трябва да бъде предвидена за потенциална търговия на организирана борса или на извънборсовия пазар, въпреки че не се изисква доказване на действително търгуване.
Краткосрочни дългови ценни книжа (AF.31)	Дългови ценни книжа, чийто първоначален матуритет е една година или по-малко, и дългови ценни книжа, които следва да се изплащат на кредитора при поискване.
Дългосрочни дългови ценни книжа (AF.32)	Дългови ценни книжа, чийто първоначален матуритет е повече от една година, или за които не е посочен падеж.
Заеми (AF.4)	Финансови активи, които се създават, когато кредитори предоставят средства назаем на длъжници, както пряко, така и чрез брокери, които се доказват или чрез нетъргуеми документи, или не се доказват с документи.

Класификация на активите	Обобщение
Краткосрочни заеми (AF.41)	Заеми, чийто първоначален матуритет е една година или по-малко, и заеми, които следва да бъдат погасени при поискване от заемодателя.
Дългосрочни заеми (AF.42)	Заеми, чийто първоначален матуритет е повече от една година, или за които не е посочен матуритет.
Собствен капитал и акции/дялови единици в инвестиционни фондове (AF.5)	Финансови активи, които представляват имуществени права върху предприятия или квазикорпорации. Тези финансови активи обикновено дават на притежателите право на дял в печалбите на корпоративните или квазикорпорациите и на дял в техните нетни активи в случай на ликвидация.
Собствен капитал (AF.51)	Финансови активи, които признават претенции към остатъчната стойност на едно корпоративно предприятие или на квазикорпорация, след удовлетворяване на претенциите на всички кредитори.
Котираны акции (AF.511)	Ценни книжа, свързани с дялово участие, които са котираны на дадена борса. Тази борса може да бъде призната фондова борса или някаква друга форма на вторичен пазар. Котираните акции се наричат също така листвани акции. Наличието на котираны цени на акции, котираны на дадена борса, означава, че текущи пазарни цени обикновено са лесно достъпни.
Некотираны акции (AF.512)	Ценни книжа, свързани с дялово участие, които не са котираны на призната фондова борса или друга форма на вторичен пазар.
Други видове собствен капитал (AF.519)	Всички форми на собствен капитал, различни от класифицираните в подкатегории AF.511 и AF.512.
Акции/дялови единици в инвестиционни фондове (AF.52)	Акции, ако се използва корпоративна структура, или дялови единици, ако се използва тръстова структура. Те се емитират от инвестиционни фондове, които представляват колективни инвестиционни предприятия, чрез които инвеститорите обединяват своите средства за инвестиране във финансови и/или нефинансови активи.

Класификация на активите	Обобщение
Акции/дялови единици във фондове на паричния пазар (AF.521)	Акциите/дяловите единици във фондове на паричния пазар се емитират от фондове на паричния пазар, които представляват инвестиционни фондове, които инвестират единствено или основно в краткосрочни дългови ценни книжа, като съкровищни бонове, депозитни сертификати и търговски книжа, а също така и в дългосрочни дългови ценни книжа с остатъчен краткосрочен матуритет. Акциите/дяловите единици във фондове на паричния пазар могат да бъдат прехвърляеми и често се считат за близки заместители на депозитите.
Акции/дялови единици в инвестиционни фондове, различни от фондове на паричния пазар (AF.522)	Акции/дялови единици в инвестиционни фондове, различни от фондове на паричния пазар, представляват претенция за част от стойността на даден инвестиционен фонд, различен от фонд на паричния пазар. Акциите/дяловите единици в инвестиционни фондове, различни от фондове на паричния пазар, се емитират от инвестиционни фондове, които инвестират в различни активи, в това число дългови ценни книжа, собствен капитал, инвестиции, свързани със суровини, недвижимо имущество, акции в други инвестиционни фондове и структурирани активи.
Застрахователни, пенсионни и стандартни гаранционни схеми (AF.6)	Финансови активи на притежатели на застрахователни полици или на ползващи се лица и пасиви на застрахователи, пенсионни фондове или емитенти на стандартни гаранции.
Технически резерви по общо застраховане (AF.61)	Финансови активи, които представляват претенции на притежатели на застрахователни полици към общозастрахователни дружества под формата на платени неполучени премии и начислени обезщетения.
Права по животозастрахователни полици и анюитети (AF.62)	Финансови активи, които представляват претенции на притежателите на застрахователни полици и анюитети към техническите резерви на животозастрахователните дружества.
Пенсионни права (AF.63)	Финансови активи, които настоящите, както и бъдещите пенсионери, притежават или по отношение на ръководителите на техните схеми, т.е. техния(те) работодател(и), или по отношение на схема, определена от работодателя(ите), да изплаща пенсии като част от споразумение за компенсации между работодателя и дадено наето лице, или животозастрахователно дружество (или общозастрахователно дружество).

Класификация на активите	Обобщение
Претенции на пенсионни фондове към ръководителите на пенсионните схеми (AF.64)	Финансови активи, които представляват претенциите на пенсионни фондове към ръководителя на тяхната схема за всеки дефицит, и финансови активи, които представляват претенциите на ръководителя на схемата към пенсионната схема за всеки излишък, например когато инвестиционният доход надвишава увеличението на правата и разликата подлежи на плащане на ръководителя на схемата.
Права, различни от пенсионните права (AF.65)	Сумата, с която нетните вноски надвишават плащанията, като повишение на пасива на застрахователната схема към ползващите се лица.
Резерви за претенции по стандартни гаранции (AF.66)	Финансови активи, с които притежателите на стандартни гаранции разполагат срещу корпоративните предприятия, които предоставят стандартни гаранции.
Финансови деривати и опции върху акции на наетите лица (AF.7)	Финансови активи, свързани с финансов актив, нефинансов актив или индекс, чрез който на финансовите пазари могат да бъдат търгувани самостоятелно специфични финансови рискове.

Класификация на активите	Обобщение
<p>Финансови деривати (AF.71)</p>	<p>Финансови активи като опции, форуърди и кредитни деривати.</p> <p>Опциите (AF.711), както тези, които се търгуват, така и извънборсовите (OTC), представляват договори, които пораждат право, но не и задължение, на притежателя на опцията да закупи (опция за купуване) от емитента на опцията (подписника) или да му продаде (опция за продаване) даден финансов актив или нефинансов актив (основния инструмент) на предварително определена цена (цена на упражняване) в рамките на определен период от време (американска опция) или на определена дата (европейска опция). Въз основа на тези основни стратегии са разработени множество комбинирани стратегии като спред „купува“/„продава“ при очаквания за понижение на цените, спред „купува“/„продава“ при очаквания за повишение на цените или спред на опции с „ефект на пеперудата“. Въз основа на тези видове опции са получени необичайни опции със сложни структури на плащане.</p> <p>Форуърдите (AF.712) представляват безусловни финансови договори, съгласно които двете страни се договарят да обменят определено количество от основния актив (финансов или нефинансов) на съгласувана договорна цена (цена на упражняване) на определена дата.</p> <p>Кредитните деривати са под формата на договори от типа на форуърдите и опциите, чиято основна цел е да се търгува кредитният риск. Те са предназначени за търговия с риск от неизпълнение по заем или обезпечение. Както и останалите финансови деривати, те често се съставят по стандартни основни правни споразумения и са свързани с обезпечение и процедури на маржиране, което осигурява средства за извършване на пазарна оценка. Прехвърлянето на кредитните рискове се осъществява между продавача на рисковете (поемателя на ценната книга) и купувача на риска (продавача на ценната книга) въз основа на премия. В случай на кредитно неизпълнение купувачът на риска заплаща пари в брой на продавача на риска.</p>
<p>Опции върху акции на наетите лица (AF.72)</p>	<p>Финансови активи под формата на споразумения, сключени на дадена дата („дата на предоставяне“), съгласно които едно наето лице може да закупи определен брой акции от капитала на работодателя на определена цена („цена на упражняване“) или в определен момент („дата на придобиване на права“), или в рамките на период от време („период на упражняване“), непосредствено следващ датата на придобиване на права.</p>

Класификация на активите	Обобщение
Други сметки за получаване/плащане (AF.8)	Финансови активи, които са създадени като насрещни на финансова или нефинансова операция, в случаи, в които съществува времева разлика между тази операция и съответното плащане.
Търговски кредити и аванси (AF.81)	Финансови активи, произтичащи от прякото отпускане на кредит от доставчиците на стоки и услуги на техните клиенти и аванси за незавършено производство, или което предстои да бъде започнато, и под формата на предплащане от клиенти за стоки и услуги, които все още не са предоставени.
Други сметки за получаване/плащане без търговски кредити и аванси (AF.89)	Финансови активи, които произтичат от времеви разлики между разпределителните операции или финансовите операции на вторичния пазар и съответното плащане.
Поясняващи позиции	Системата има три поясняващи позиции, в които се представят активи, които не се определят отделно в основната рамка и които представляват по-специализиран аналитичен интерес.
Дълготрайни потребителски стоки (AN.m)	Дълготрайните стоки, придобивани от домакинствата за крайно потребление (т.е. позиции, които не се използват от домакинствата като средства за съхранение на стойност или от некорпоративни предприятия, притежавани от домакинства, за целите на производството).
Преки чуждестранни инвестиции (AF.m1)	Преките чуждестранни инвестиции са свързани с дълготрайно взаимоотношение, отразяващо траен интерес на резидентна институционална единица от една икономика („прекия инвеститор“) в институционална единица, която е резидентна в друга икономика. Целта на прекия инвеститор е да упражнява значителна степен на влияние върху управлението на единицата, в която е инвестирал.
Необслужвани заеми (AF.m2)	Един заем е необслужван, когато плащанията на лихвата или главницата са просрочени най-малко с 90 дни или плащанията на лихва за 90 дни или повече са били капитализирани, рефинансирани или забавени по споразумение, или плащанията са просрочени с по-малко от 90 дни, но съществуват други основателни причини (като обявяване на фалит от страна на длъжника) за съмнения, че плащанията ще бъдат извършени изцяло.

ПРИЛОЖЕНИЕ 7.2 — КАРТА НА ЗАПИСИТЕ ОТ НАЧАЛНИЯ БАЛАНС ДО КРАЙНИЯ БАЛАНС

В приложение 7.2 е представена, подробно показваща за всяка категория активи различните начини, по които се променя балансовата стойност: чрез операции или други изменения в обема на активите и холдингова печалба и загуба.

Класификация на активи, пасиви и нетна стойност	IV.1 Начален баланс	III.1 и III.2 Операции	III.3.1 Други изменения в обема	III.3.2 Холдингова печалба и загуба		IV.3 Краен баланс
				III.3.2.1 Неутрална холдингова печалба и загуба	III.3.2.2 Реална холдингова печалба и загуба	
Нефинансови активи	AN.	P.5, NP	K.1, K.2, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62.	K.71	K.72	AN.
Произведени нефинансови активи	AN.1	P.5	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.1
Дълготрайни активи ¹	AN.11	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.11
Жилищни сгради	AN.111	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.111

¹ Поясняваща позиция: AN.m: дълготрайни потребителски стоки.

Класификация на активи, пасиви и нетна стойност	IV.1 Начален баланс	III.1 и III.2 Операции	III.3.1 Други изменения в обема	III.3.2 Холдингова печалба и загуба		IV.3 Краен баланс
				III.3.2.1 Неутрална холдингова печалба и загуба	III.3.2.2 Реална холдингова печалба и загуба	
Други сгради и постройки	AN.112	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.112
Машини и оборудване	AN.113	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.113
Оръжейни системи	AN.114	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.114
Отглеждани животни и растения	AN.115	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.115
Продукти, обект на интелектуална собственост	AN.117	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.117
Запаси по вид запас	AN.12	P.52	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.12
Ценности	AN.13	P.53	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.13

Класификация на активи, пасиви и нетна стойност	IV.1 Начален баланс	III.1 и III.2 Операции	III.3.1 Други изменения в обема	III.3.2 Холдингова печалба и загуба		IV.3 Краен баланс
				III.3.2.1 Неутрална холдингова печалба и загуба	III.3.2.2 Реална холдингова печалба и загуба	
Непроизведени нефинансови активи	AN.2	NP	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2
Природни ресурси	AN.21	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.21
Земи	AN.211	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.211
Залежи от полезни изкопаеми и енергийни ресурси	AN.212	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.212
Неотглеждани животни и растения	AN.213	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.213

Класификация на активи, пасиви и нетна стойност	IV.1 Начален баланс	III.1 и III.2 Операции	III.3.1 Други изменения в обема	III.3.2 Холдингова печалба и загуба		IV.3 Краен баланс
				III.3.2.1 Неутрална холдингова печалба и загуба	III.3.2.2 Реална холдингова печалба и загуба	
Водни ресурси	AN.214	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.214
Други природни ресурси	AN.215	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.215
Радиочестотен спектър	AN.2151	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2151
Други	AN.2159	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2159
Договори, лизинги и лицензи	AN.22	NP.2	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.22

Класификация на активи, пасиви и нетна стойност	IV.1 Начален баланс	III.1 и III.2 Операции	III.3.1 Други изменения в обема	III.3.2 Холдингова печалба и загуба		IV.3 Краен баланс
				III.3.2.1 Неутрална холдингова печалба и загуба	III.3.2.2 Реална холдингова печалба и загуба	
Закупуване минус продажба на търговска репутация и маркетингови активи	AN.23	NP.3	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.23
Финансови активи/пасиви ¹	AF	F	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.
Монетарно злато и СПТ	AF.1	F.1	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.1
Валута и депозити	AF.2	F.2	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.2
Дългови ценни книжа	AF.3	F.3	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.3
Заеми	AF.4	F.4	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.4

¹ Поясняващи позиции: AF.m1: преки чуждестранни инвестиции; AF.m2: необслужвани заеми.

Класификация на активи, пасиви и нетна стойност	IV.1 Начален баланс	III.1 и III.2 Операции	III.3.1 Други изменения в обема	III.3.2 Холдингова печалба и загуба		IV.3 Краен баланс
				III.3.2.1 Неутрална холдингова печалба и загуба	III.3.2.2 Реална холдингова печалба и загуба	
Собствен капитал и акции/дялови единици в инвестиционни фондове	AF.5	F.5	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.5
Застрахователни, пенсионни и стандартни гаранционни схеми	AF.6	F.6	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.6
Финансови деривати и опции върху акции на наетите лица	AF.7	F.7	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.7
Други сметки за получаване/плащане	AF.8	F.8	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.8
Нетна стойност	B.90	B.101	B.102	B.1031	B.1032	B.90

Балансиращи позиции	
B.10	Изменения в нетната стойност
B.101	Изменения в нетната стойност, дължащи се на спестяване и капиталови трансфери
B.102	Изменения в нетната стойност, дължащи се на другите изменения в обема на активите
B.103	Изменения в нетната стойност, дължащи се на номиналната холдингова печалба и загуба
B.1031	Изменения в нетната стойност, дължащи се на неутралната холдингова печалба и загуба
B.1032	Изменения в нетната стойност, дължащи се на реалната холдингова печалба и загуба
B.90	Нетна стойност
Операции с финансови активи и пасиви	
F.	Операции с финансови активи и пасиви
F.1	Монетарно злато и специални права на тираж (СПТ)
F.2	Валута и депозити
F.3	Дългови ценни книжа
F.4	Заеми
F.5	Собствен капитал и акции/дялови единици в инвестиционни фондове
F.6	Застрахователни, пенсионни и стандартни гаранционни схеми
F.7	Финансови деривати и опции върху акции на наетите лица
F.8	Други сметки за получаване/плащане

Операции с продукти и услуги	
P.5	Бруто капиталообразуване
P.51g	Бруто образуване на основен капитал
P.51c	Потребление на основен капитал (-)
P.511	Придобиване минус отписване на дълготрайни активи
P.5111	Придобиване на нови дълготрайни активи
P.5112	Придобиване на съществуващи дълготрайни активи
P.5113	Отписване на съществуващи дълготрайни активи
P.512	Разходи по прехвърляне на собствеността върху непроизведени активи
P.52	Изменение на запасите
P.53	Придобиване минус отписване на ценности

Други записи с натрупване	
NP	Придобиване минус отписване на непроизведени активи
NP.1	Придобиване минус отписване на природни ресурси
NP.2	Придобиване минус прехвърляне на договори, лизинги и лицензи
NP.3	Закупуване минус продажба на търговска репутация и маркетингови активи
К.1	Възникване в икономически смисъл на активи
К.2	Отпадане в икономически смисъл на непроизведени активи
К.21	Изчерпване на природни ресурси
К.22	Друго отпадане в икономически смисъл на непроизведени активи
К.3	Загуби поради катастрофални събития
К.4	Конфискация без изплащане на компенсация
К.5	Други изменения в обема, неклассифицирани другаде
К.6	Промени в класификацията
К.61	Промени в секторната класификация и структурата
К.62	Промени в класификацията на активите и пасивите
К.7	Номинална холдингова печалба и загуба
К.71	Неутрална холдингова печалба и загуба
К.72	Реална холдингова печалба и загуба